

Árni Dahl, stjóri á forlagnum Fannum:

At síggja fjølmiðlafólk á útoyggi er sum at síggja lunda á jólanátt

- Fríggjadagin verður høvi at síggja bæði. Forlagið Fannir hevur nevniliga boðið fjølmiðlunum til Hattarvíkar á tíðindafund, har borðreið verður við fyltum lunda. Umframt fer Árni Dahl at greiða frá teimum seks útgávuunum hjá forlagnum í ár og frá vánunum at arbeiða á útoyggi.

Í 1995 fekk Árni Dahl M. A. Jacobsens virðisløyn fyrri mentanaravrik. Eitt herðaklapp fyrri útgávuvirksemið. Hesi 20 árin síðani forlagið Fannir varð sett á stovn hevur tað givið út um 90 bókur.

TURID KJØLBRO

At tað ber til at sita á útoyggi, har 10 fólk búgva og geva bókur út, eru tey bæði Árni Dahl og Marianna Debes Dahl dømi um. Á forlagnum Fannum hava tey nú í 20 ár givið 90 bókur út, sjei komu í fjør, seks í ár og komandi ár eru nógv spennandi útgávur í umbúna.

- Tað er eingin forðing at búgva á útoyggi og fáast við slíkt arbeiði. Vit hava alla neyðuga útgerð. Tað ber til at røkja alt samstarv og samskipti við prentsmiður og høvundar higani. Viðhvørt er postsambandið ikki nóg skjótt, men tí ber til at leggja upp fyrri, sigur Árni Dahl.

Seinastu tvey árin eru 260 bókur komnar út, harav hava Fannir givið 13 út ella uml. 5%. Taka vit forløgini, sum fáa stuðul frá tí almenna frá, tosa vit um 10% av marknaðinum. Og tað er alt gjørt av Flatabeiti í Hattarvík, har Árni og Marianna búgva.

- Av teimum 13 bókunum vit hava givið út seinastu tvey árin hava vit ikki fingið nekran vinning. Fyrrárin høvdu vit eitt undirskot uppá 6000 krónur og í fjør eitt yvirskot uppá 7000 krónur. Tað er fái løn fyrri er fyrri arbeiði eg geri útán um forlagið, sigur Árni Dahl.

Á tíðindafundinum fríggjadagin í Hattarvík fer Árni Dahl at greiða frá útgávuvirkseminum og vánunum at arbeiða á útoyggi. Tað er kanska fyrstu ferð í søguni, at tíðindafundur verður í Hattarvík, men tað er ikki útán orsök, at Fannir hava tikið hetta stig.

- Fjølmiðlafólk forsøma heilt greitt útoyggiarar. Eg eri væl vitandi um, at teir ikki hava so stóra figgjarorku. Tað er lættast hjá fjølmiðlunum at arbeiða í Havn, men eg haldi kortini, at teir áttu at skeitt út um landið meiri enn teir gera, sigur Árni Dahl.

Útgávurnar

Útgávurnar hjá Fannum í ár eru Ensiklópið í føroyskum eftir Tórð Jóhannsson, Marianna Debes Dahl hevur týtt úr enskum. Yrkingasavnið Soflúgv eftir Sigrí M. Gaini. Yrkingasavnið Skil eftir Oddfríð M. Rasmussen. Dekameron 2. bind eftir Giovanni Boccaccio, Hanus D. Joensen hevur týtt. Soga og stev 4. bind eftir Arna Dahl. Streingir, ið tóna, savn við yrkingum eftir Símun av Skarði, Turid Sigurdardóttir ritstjórnar.

Ætlanin er at ritverkið hjá Símuni av Skarði skal komast út í fimmm bindum.

- Símun av Skarði yrkti sína fyrstu yrking í 1896, tá ið hann var 24 ára gamal. Hansara seinasta er frá

1937, fimmm ár áðrenn hann doyri. Í tíðaryvirlitinum síggja vit, at í árunum 1903-16 yrkti hann tveir triðingar av yrkingunum yvirhøvur og tað er í teirri tíðini, har hann var serliga virkin sum útgávumaður. Í 1903 kemur Jóla- og nýggjárskókur fyrstu ferð, Ungu Føroyar komu í 1907 og tað er rúndan um hetta, umframt tað at stríð er um undirvisingarmálið í skúlanum, at Símun er serliga virkin. Í savninum eru eisini yrkingar, sum ikki hava verið prentaðar fyrr. Seinasta bindið í ritverkunum eru viðmerkingar til alt savnið, sum Turid Sigurdardóttir ger. Tað er 100 ára dagur fyrri Føroya Fólka-háskúla komandi ár, nú seta vit á og so vóna vit, at undir-tøkan verður so mikið góð, at vit kunnu halda fram og geva 2. og 3. bind út næsta ár, sigur Árni Dahl.

Flaggskipið hjá Fannum er Bókmentasaga 1-3, sum Árni Dahl skrivaði og gav út síðst í sjeitiárunum og fyrst í áttatiárunum. Og hóast tað hava selt sera væl og framvegis eru við til at figgja útgávurnar hjá Fannum hevur Árni Dahl onga ætlan um at dagføra tað.

- Vit hava ein stovn, har fólk sita í løntum starvi sum bókmantaundirvísarar og -metarar og tað er uppgávan hjá viðkomandi stovni at koma við eini bókmanta-søgu, sigur Árni Dahl.

At Árni og Marianna Dahl yrki 20 árum síðani tóku stig til at stovna forlagið Fannir kom millum annað av, at tað tók so ómetaliga langa tíð at fáa eina bók út.

- Viðhvørt kundu 2-5 ár ganga til eitt handrit kom út í bók. Men tað hevði sjálvandi eisini nakað at gera við, at tað er stuttligt at fáast við útgávuvirksemi, bæði at leggja til rættis og at hava samskipti við høvundar. Tað er einki gullnám at fáast við, men at fáa eina lidna bók í hondina er nakað heilt serligt.

Tað liggur væl ein formur fyrri idealismu?

- Jú, avgjört. Skulu vit yvirleva sum tjóð mugu bókmentir koma út og hetta er arbeiði sum onkur skal gera.

Ein neisti til okkurt nýtt

Heitið á forlagnum er fmyndarligt. Fannir liggja í fjøllum og skína, tað hvíta lýsir burtur úr tí svartu, og soleiðis kunnu vit siga um útgávurnar hjá forlagnum. Tað hevur ein øðrvísi útgávupolitikk enn hini forløgini og gevur bókur út, serliga nýskapandi, ið onnur ikki gera.

- Mær dámar best at fáast við útgávur hjá ungum

óroyndum fólk, sum vit ikki vita framman undan verða til nakað, men sum er spennandi at fáast við. Tey hava vit lagt høvuðs-dentin á. Kanska eru tað ein neisti til okkurt nýtt, kanska ikki. Tað er spennandi at síggja okkurt sagt upp á ein nýggjan máta. Og eg haldi vit hava rakt rættliga væl. Tóroddur Poulsen til dømis gav ikki sít savn út hjá okkum, men kom skjótt til okkara og í dag er hann eitt navn, sum hevur sligið seg fast. Petur Jensen hevur givið bæði søvnini út hjá okkum. Somuleiðis Oddfríð Rasmussen og Sigrí Gaini. Hetta er alt lýkrur og tað er vanligt, at tað nýggja sum hendir innan bókmentir kemur fyrst fram í bundna skaldskapinum, sigur Árni Dahl.

Hóast skaldskapurin hjá ungum fólk vigar tungt í útgávupolitikkunum hjá Fannum hevur forlagið eisini givið bókur út hjá fólk, sum eru komin fram og sum hava lagt nógv úr hondum umframt heims-bókmentir, eitt nú Kalevalla og Dekameron. Somuleiðis eru ritstovn komin út eftir føroyskar høvundar, til dømis fyrri tveimum árum síðani Bókmentamaðurin M.A. Jacobsen og í fjør savn við bundna skaldskapurin hjá Steinbjørn B. Jacobsen.

Vegleiðing

ein veikur partur Føroysk fólk í Føroyum hava mangan fylst á, at forløgini ikki hava munadyggari vegleiðing. Vegleiðingin

er mest sum bara málslig og tað er ikki nóg gott.

- Tá ið vit tosa um munadygga vegleiðing tosa vit um forløg sum eru skipað við løntum fólk, forlagsstjóra og fólk, sum leggja ráð bæði málsliga og innihaldsliga. Á einum forlagi sum koyrir við sjálvboðnari arbeiðsmegi verður tað givið ov lítið vegleitt. Mín størsti áhugi er tað málsliga, men eg havi varliga altíð lagt ráð um tað innihaldsliga eisini. Hinvegin, tað sum kemur frá ungu yrkjarunum er ikki altíð so lætt at fara inn í, viðhvørt hava vit verið varin við at pilka við tað.

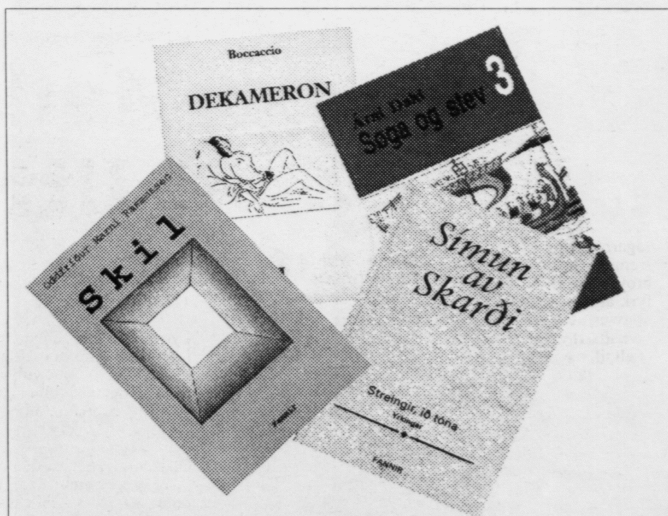
- Vegleiðing er ein týðningarmikil partur útán mun til, hvør tað er sum kemur við einum handriti, men í Føroyum er tað ein veikur partur. Og tað kemst helst av, at forløgini standa á veikum beinum. Í Føroyum eru bara tvey forløg, sum hava umstøður til at hava skipað viðurskipti hesum viðvíkjandi. Men tað kann eisini merkja, at útgávupolitikkurin kann gerast øgiliga stívr, tá ið nógv orka verður lögð í vegleiðing, tí tað gongur so long tíð til bókurnar koma út, ofta upp í fleiri ár, sigur Árni Dahl.

Tá ið vegleiðingin høvundarnir fáa ikki er nøktandi fáa ummælini ein serligan týðning, men heldur ikki á hesum øki er støðan nóg góð.

- Viðvíkjandi ummælum er støðan versnað seinastu árin og tað kann tykjast lögdi, tí vit hava fingið fleiri útbúgvinn fólk, sum kundu

tikið sær av hesum. Støðan var frægari í sekstíárunum, tá ummæltu til dømis Karsten Hoydal, Ólavur Michelsen og Jens Pauli Heinesen nógv. Nú síggjast ummælini næstan ikki. Kanska hevur tað okkurt at gera við, at fólk seta pengar á alt. Eingin vil gera eitt ummæli útán at fáa pengar fyrri tað. Og tað sigi eg ongan ringan fyri.

- Standa forløgini á veikum beinum gera fjølmiðlarnir tað eisini. Blaðini og útvarpið hava ikki so nógv at ráða yvir, sum tey vildu havt, men tey nevna í hvussu so er alt tað sum kemur út. Tað er givið ein fyrimunur, tí tað kemur tað inn í vitskuna á fólk at bókur koma. Tá er støðan øðrvísi við sjónvarpinum, sum eg eri øgiliga vónbrotin av. Tað er versnað síðani tað varð sett á stovn fyrri 15 árum síðani í tann mun, at fólk duga ikki at síggja, at tað er ein føroysk rás. Og tað er syndarligt. Hvat skulu vit hava eina føroyska rás til um hon ikki vikur frá hinum rásunum, sum fólk hava í tilbóði at síggja. Sjónvarp Føroya sleppur sær undan ymiskum, sum kundi hjálpt teimum upp á ein lættan máta at hildið fast í hetta føroyska, eitt nú við at tey settu sær fyrri at lýsa bókurnar sum koma út. Á tann hátt hevði sjónvarpið fingið eitt føroyskari andlit, men politikkurin sýnir heldur at vera at boykotta føroyskar bókur, sigur Árni Dahl at enda í viðtali.

Fýra av útgávuunum hjá Fannum í ár yrkingasavnið Skil eftir Oddfríð M. Rasmussen, Dekameron 2. bind eftir Giovanni Boccaccio, Soga og stev 4. bind eftir Arna Dahl og Streingir, ið tóna 1. bind úr ritverki Símununar av Skarði. Á myndini vanta Ensiklópið í føroyskum eftir Tórð Jóhannsson og yrkingasavnið Soflúgv eftir Sigrí M. Gaini. Hesar báðar bókurnar koma á marknaðin í dag.